

VÝPLATNÉ ZNÁMKY S HODNOTOU 10 KČ V I. ČSR (1922-1939)

Emisia „Krajiny, hrady a mestá 1936“ - 10 Kč – Bratislava

Z rozhodnutia poštovej správy bolo určené nahradit' doposiaľ platné poštové známky s obrazom krajiniiek, hradov a miest všetkých hodnôt, ktoré boli potom platné až do 15. 3. 1937. Niektoré známky (napr. hodnota 1,20 Kč Strahov s priesvitkou) platili už od roku 1926, teda 10 rokov. Nová výplatná séria známok mala mať modernú jednotnú úpravu. Znamky mali propagovať staviteľské pamiatky, mestá a krajiny I. ČSR. Námety boli vybrané z veľkého množstva návrhov, pričom sa výber sústreďoval na najpôsobivejšie ukážky z rôznych krajov Československa.

Návrhy na všetky známky vypracoval grafik Karel Vák podľa stúpnych podkladov a upravil ich pre miniatúrnemu grafiku poštovej známky. Na obr. 1 je zobrazený podklad, ktorý bol použitý pre prípravu známky s hodnotou 10 Kč.

Návrh veľmi dokonalému vypracovaniu rytiny, ktoré realizoval a všetkých známok rytec Karel Šotaringer, neprijala umeloická kritika známky pozitívne. Skúšobné tlačie boli prevedené v stúpnych farbách, pričom nominálna hodnota 10 Kč nebola úplne dorytá (obr. 2). Rytická značka „S“ Karla Šotaringera je umiestnená v hracom kopci.

Obr. 1 Fotografický podklad pre prípravu známky 10 Kč [1]

Obr. 2 Skúšobné tlačie pre hodnotu 10 Kč Bratislava, rytecká značka „S“ je označená krúžkom

Znamky boli vydané 1. 8. 1936 ustanovením č. 39/1936 VMPT z 28. 7. 1936 (obr. 3). Pôvodná emisia 9 hodnôt bola neskôr doplnená o hodnotu 1,60 Kč s obrazom chrámu sv. Barbory v Kutnej Hore (4. 12. 1936).

Výplatná známka 10 Kč s obrazom Bratislavy nahradila výplatnú známku rovnakej nominálnej hodnoty vydanú v roku 1932 s obrazom TUC v Prahe s nákladom 720 tis. ks. Ak však porovnáme túto hodnotu s nákladom novej známky 2 740 tis ks, tak môžeme konštatovať, že už skôr o digitálne sú chýbajúceho nominálnej hodnoty známok v obehu na niekoľko rokov dopredu.

Znamka bola tlačení tlačovou lisovou s dvojnásobnými tlačovými doskami označovacími doskovými značkami na poslednom dolnom kopci alebo 1 alebo 1A. Tlačová doska mala uporiadanie 7x14 polí, pričom obsahovala 100 ks známok a 12 ks nepočítaných kopcirov. Uporiadanie známok a kopcirov dokumentuje miniatúra na obr. 4.

Obr. 3 Věstník VMPT ohlasujúci vydanie známok s novou úpravou

Obr. 4 Miniatúra tlačového archu známok 10 Kč

Zvyšné opätovne známok s hodnotou 10 Kč vyvolalo predovšetkým uhrádzanie extrémne vysokých poplatkov za leteckú poštu do Južnej Ameriky a to nielen na malých poštách, ktoré neboli zvyknuté zisťovať leteckými známkami vyšších nominálnych hodnôt. Minimálne poplatky za letecký list do 5 gramov predstavovali 17,50 Kč.

(Pokračovanie na ďalšej strane)

Obr. 5 Letecký doporučený firemní list do Argentíny, podacia pošta PRAHA 7 10. VIII. 38

Expresný letecký list do Buenos Aires (obr. 5) je upravený frankatúrou v celkovej výške 126,50 Kč (2,50 Kč list do vzdialenej cudziny + 2,50 Kč dopravný poplatok + 1,50 Kč poplatok za zvýšenú hmotnosť listu + 20 gramov + 8 x 15,- Kč letecký poplatok do Argentíny). Poštár 20 milia hodnoty 20 Kč na poštovej celistvosti je výnimkou. List bol dopravený do Južnej Ameriky nemeckou leteckou poštou cez Stuttgart (menej časť gumová fólia pečiatka DEUTSCHE LUFTPOST * EUROPA SÜDAMERIKA). Doručenie listu do Argentíny je potvrdené iba doplnkovou pečiatkou CERTIFICADOS * CENTRAL * 23 na prednej strane obálky.

Obr. 6 Obyčajný letecký list do Uruguaja dopravený francúzskou leteckou poštou – špeciálna letecká obálka

Na obr. 6 je letecký list do Montevideo (Uruguay) dopravený francúzskou leteckou poštou s trojfarebnou frankatúrou na špeciálnej leteckej obálke, ktorá spoje s dvojnásobkami na špeciálne tenké papieri zabezpečovala hmotnosť zásielky do 5 gramov, teda iba základný letecký poplatok. Takáto frankatúra je pomerne častá pre zásielky, ktoré nemali charakter dopravných listov. Hoci sa v Montevideo (Uruguay) nemajú náklady leteckých poplatkov pre Uruguay, tak sa dá predpokladať, že boli rovnaké ako pre smeriacu francúzsku. Prerazová pečiatka potvrdením postou dokazuje jednotnú časovú zmluvu medzi poštami poštou (PRAHA 6, 9. XI. 38-20) a zmluvou poštou na záhrady strane celistvosti (PRAHA 7, 9. XI. 38-22) je do dvoch hodín ako aj dva otlačky pagurovacích listov na záhrady strane listu. Práchnová pečiatka Montevideo s dátumom 06. XI. 38 dokazuje leteckú dopravu listu za 7 dní, čo je parameter, aký v rovnakých prípadoch možno očakávať ani dnes.

Opačná situácia, čo sa týka vzácnosti celistvosti, je pri ťažkom doporučenom firemnom liste zaslanom na konzulát ČSR v Marseille na obr. 7. Znovu sa jedná o 3-farebnú frankatúru ale podstatne vzácnejšiu. Celkové poštovné vo výške 17 Kč sa skladalo z poplatkov za doporučený list do vzdialenej cudziny (2,50 Kč + 2,50 Kč) a príplatku za zvýšenú hmotnosť zásielky do 180 gramov (8 x 1,50 Kč).

Obr. 7 Ťažký doporučený úradný list zaslaný z Prahy 8 10. XI. 37 do prístavného mesta Marseille

Na obr. 8 je preukázka k telegrafickej poukázke (suma 5.000 Kč) zaslaná z PRAHY 6 28. I. 1938 do Bratislavy. Na záhrady strane preukázka je uvedené nasledujúce poučenie: „Na tento príkaz nemá byť vyplatený peniaz; výplata a uvoľnenie sa prevádza len na stranu (číslo 172) naposledy postovnej úradnej podľa dohody postskobného telegramu a podrobného príjmu“. Tento postový súhrn sa aj naďalej stále vyplácať termínom 28. I. na záhrady strane preukázky, hoci on sám bol doručený do Bratislavy až 29. I. 38-8.

Obr. 8 Preukázka k telegrafickej poukázke na 5.000 Kč, podacia pošta PRAHA 6, 28. I. 38-13